

A PTE BTK INTERDISZCIPLINÁRIS DOKTORI ISKOLA MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSÁNAK TERVE (Elvek és gyakorlat)¹

Az Interdiszciplináris Doktori Iskola (továbbiakban: IDI) öt Programján belül rendszeres, szervezett minősegbiztosítási tevékenység folyik. A Programok vezetése a doktori képzési folyamat minden fázisában különös gondot fordít a követelmények magas szintű érvényesítésére, a minősegbiztosításra. Az IDI-n belül a minősegbiztosítás követelményei érvényesülését, a képzés és kutatás személyi és tárgyi feltételeinek meglétét, az ott folyó oktató- és kutató munkát az IDI Doktori Iskola Tanácsa ellenőrzi. A Doktori Iskola minősegbiztosítási felelősei az IDI vezetője és az öt doktori program programvezetői.²

Az IDI saját minőségét a **bemenet szintjén** a doktori felvételi vizsgákon a programok szakbizottságai által kijelölt, általában 5-7 vezető oktatóból álló felvételiztető bizottság - szakmai tudományos kritériumokat körültekintően mérlegelő - felvételiztető tevékenysége biztosítja. A felvételi vizsgán a bizottság az előzetesen benyújtott dokumentumok alapos elemzése, értékelése és a jelöltekkel folytatott szakmai beszélgetés alapján dönt a felvételtől. Mind az ösztöndíjas, mind az önköltséges hallgatók esetében szigorúan betartja a követelményeket: megfelelő diploma, nyelvvizsga, publikációs teljesítmény, szakmailag megalapozott tématervezet, témavezetést vállaló oktató. A programokon folyó doktori képzésről a bekerülés feltételeiről a jelentkezők a Felvételi tájékoztató mellett az egyetem internetes honlapján is tájékozódhatnak.³

A **doktori képzési-kutatási folyamatban** a minőséget a törzstagok, a doktoranduszok témavezetőinek, illetve a Programok oktatóinak folyamatos tudományos munkája, előmenetele biztosítja, s ezek eredményeinek az oktatás tartalmi elemei közé történő folyamatos beépítése biztosítja.⁴ A minőséfejlesztési tevékenységek fontos része a Programok a fiatalabb korosztályhoz sorolandó oktatóinak PhD fokozatszerzése, illetve a középgenerációhoz tartozó oktatóink esetében habilitációs minőségi kritériumok elérése és ösztönzésük az MTA doktori cím megszerzésére. Az IDI mind az öt Programja a doktori képzésbe rendszeresen hív meg hazai és külföldi vendégelőadókat.⁵ A doktori képzési folyamatban a doktoranduszok teljesítményének minőségét – valamennyi Programban - a szemeszterenként a képzési tervekben szereplő, kreditértékű feladatok teljesítése, és ezek

¹Lásd a Pécsi Tudományegyetem Szervezeti és Működési Szabályzatának 13. sz. mellékletét. A Pécsi Tudományegyetem Doktori Szabályzata: <http://www.btk.pte.hu/content/view/833/56/> "Minőségellenőrzés" 208/ (1), lásd továbbá Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Minősegbiztosítási Kézikönyv (MSZ EN ISO 9001: 2001 A PTE BTK-n 2005. május 01-től ISO9001 szabvány alapú minőségirányítási rendszer működik. A rendszer érvényességi területe: oktatás és kutatás. <http://www.btk.pte.hu/content/section/14/42/>

² Lásd PTE BTK Interdiszciplináris Doktori Iskola Működési Szabályzatát II.3. pont: http://www.doktori.hu/index.php?menuid=191&di_ID=114

³ Lásd a felvételi eljárásról: Felvételi felhívás doktori képzésre: <http://www.btk.pte.hu/content/view/754/97/>

⁴ Lásd az IDI oktatóinak tudományos munkásságát PTE Egyetemi Könyvtár honlapján a "PTE oktatói és kutatói tudományos és művészeti alkotásainak adatbázisa":

<http://www.lib.pte.hu/main.php?menu=electro&article=elektkonyvtar/bibliografia.html>, továbbá a www.doktori.hu honlapján az IDI törzstagjainak és témavezetőinek publikációs jegyzéke.

⁵Lásd 1. számú melléklet "Az Európa és a Magyarország 19–20. században című doktori programban előadóként, illetve bizottsági tagként részt vett meghívott szakemberek névsora (1994–2001)" In.: Pécsi Tudományegyetem Multidiszciplináris Doktori Iskola MAB akkreditációs jelentés, 2001. Lásd továbbá A MAB 2003. őszén lefolytatott történelem szakok párhuzamos vizsgálata. Lásd még: Önértékelő jelentés a Magyar Akkreditációs Bizottság részére, Interdiszciplináris Doktori Iskola, Történettudományi Doktori Program 2003.; továbbá: a MAB intézményi akkreditációja során (2007. 05. 02.) a MAB Látogató Bizottság számára (vezető: Gergely András, tag: A. Gergely András) összeállított tájékoztató anyag, mely a 2003-2007 közötti doktori védéseket és habilitációkat tartalmazza. Lásd továbbá az IDI nemzetközi kapcsolatait: <http://www.idi.btk.pte.hu/fontosabb-dokumentumok>

rendszeres számonkérése alapozza meg és biztosítja.⁶ A Doktori Iskola valamennyi programja kreditalapú tanulmányi rendszerben működik. A tanulmányok elvégzéséhez szükséges kreditek száma mindenütt 180. A Doktori Iskola szellemi potenciáljának teljessége elérhető minden doktorandusz számára. Az egységes rendszer lehetővé teszi a programok közötti áthallgatást, melyhez a konzulens tanár és a programvezető engedélye szükséges. Az IDI-ben együttműködő öt program minden hallgatójára kötelező képzési sáv egy 10 kredit értékű kurzus, amely mind a két tudományterület, és a három tudományág, továbbá mind az öt program forrás- és kutatás-módszertani kérdéseit tárgyalja. Az egyes programok tanulmányi rendje az aktuális tanrendben kerül meghirdetésre. A kurzusokért járó kreditek a programok által előírt követelmények teljesítésével szerezhetők meg. A teljesítés feltételei szintén a tanrendben jelennek meg. A doktoranduszoknak szigorlatot kell tenniük, melynek követelményeit a programok külön szabályozzák. A saját publikációs tevékenység – tananyagfejlesztés mellett gondot fordítunk a különféle kutatási témákban megjelenő hazai és külföldi szakirodalmi újdonságokra is, melyeket lehetőség szerint a PTE Egyetemi Könyvtár, illetve a Társadalomtudományi Szakkönyvtár, továbbá a politológiai és a néprajzi szakkönyvgyűjtemények által beszerzünk és a hallgatók számára hozzáférhetővé teszünk. A könyvtár beszerzési politikájának kialakításában együttműködik az Interdiszciplináris Doktori Iskola öt doktori programjával. A könyvtár gyűjti a PhD disszertációkat, ezekről számítógépes nyilvántartást is vezet. Idegennyelvű adatbázisok beszerzésére is sor került. Az infrastrukturális, az informatikai és oktatástechnikai háttér folyamatos fejlesztése alapfeltétele a PhD Programok minőségi fejlődésének, ezért erre különösen nagy gondot fordítunk. Ennek köszönhetően az IDI felszereltsége általában kielégítőnek nevezhető, bár az egyes Programok közötti megoszlás nem egyenletes.

A doktoranduszi képzési folyamat *kimeneti szintjén* a minőségbiztosítás és ellenőrzés egyik fontos eleme a PTE BTK Doktori Iroda által kiállított, az előírt kreditek teljesítését igazoló abszolutórium. Annak kiállítása után van lehetőség a doktori szigorlat letételére és a doktori disszertáció nyilvános megvédésére. E tekintetben irányadó a Pécsi Tudományegyetem Szervezeti és Működési Szabályzatának 13. sz. melléklete a Pécsi Tudományegyetem Doktori Szabályzata.⁷ A doktori iskola 5 Programjában az eddig lezajlott 62 PhD-védés és 37 habilitációs eljárás (1994-től számolva) a széleskörű szakmai nyilvánosságot és tudományetikai szempontokat szem előtt tartva zajlott, melyek így egyúttal a minőségbiztosítás kritériumainak is mindenben megfeleltek. Ennek egyik fontos elemét jelentette – a konkrét kutatási témából következően is – hogy a munkahelyi vitákra, a doktori védésekre, illetve a habilitációs eljárásban való részvételre egyfelől határon túli tudományos minősítéssel rendelkező szakembereket, neves professzorokat hívtunk meg Szlovéniából, Horvátországból, Szlovákiából, Szerbiából, Romániából, Ausztriából, másfelől tágabb európai dimenzióban Németországból, Franciaországból, Svédországból. A Programok doktori szakbizottságai minden védés előtt különös gonddal ellenőrizték a doktorjelöltek szakmai, publikációs és nyelvi megfelelését, amennyiben szükségesnek tartották, munkahelyi vita megtartását írta elő. A kutatásetikai és összeférhetlenségi kritériumokat biztosította az is, hogy a témák legkiválóbb, országos elismertségű külső (magyar, illetve külföldi) szakemberei vettek részt a doktori és habilitációs bizottságok munkájában. A védések, habilitációk előzetesen meghirdetésre kerülnek a PTE BTK honlapján,⁸ minden alkalommal nyilvánosan zajlanak, általában jelentős érdeklődés mellett: a hallgatóság létszáma 25-100 fő között mozog, amit a minősítési eljáráshoz csatolt jelenléti ívek is igazolnak. Más

⁶Lásd az IDI öt programjának képzési terveit: http://www.doktori.hu/index.php?menuid=191&di_ID=114, <http://www.idi.btk.pte.hu>

⁷Lásd a Pécsi Tudományegyetem Szervezeti és Működési Szabályzatának 13. sz. mellékletét. A Pécsi Tudományegyetem Doktori Szabályzata: <http://www.btk.pte.hu/content/view/833/56/>, továbbá a PTE BTK Kari Doktori Szabályzata: <http://www.btk.pte.hu/content/view/395/56/>

⁸ Lásd: <http://www.btk.pte.hu/content/category/12/123/124/>

egyetemekről érkező kollégák védésén, habilitálása alkalmából rendszeresen részt vesznek kollégáik és hallgatóik, a védések-habilitációk rendszeres résztvevői más pécsi karok, tanszékek munkatársai, pécsi kutatóhelyek (MTA RKK, levéltár, múzeum) munkatársai.

Pécs, 2014. április 10.